

Zihnin sözü, sözün tedavisi

Hümanist tedavinin en bilinen savunucularından psikanalist Christopher Bollas, "Güneş Patladığında" isimli kitabında, zihnin kimyasını ilaçla geri döndürülemez biçimde bozmaktansa diyalog yardımıyla zihndekileri anlamanın daha sağlıklı bir yöntem olduğunu savunuyor.

KAAN EGEMEN

Klinikler, özel hastane ve evler, şizofrenlerin hapisanesi durumundaydı kısa zaman öncesine kadar. Tecrit yönteminin ve eski "tedavilerin" neredeyse tamamen terk edilmesiyle şizofrenler hayata karışmaya başladı ve ilaç dışında başka bir ihtimalin olduğu da kabul edildi. Psikanalist Christopher Bollas, hümanist tedavinin bilinen savunucularından; şizofreni teşhisini izleyen süreçte hastalarla konuşmanın ve onları diyaloga teşvik etmenin de pekâla bir yöntem olduğunu düşünüyor. Bu görüşünü, Güneş Patladığında isimli kitabında ayrıntılı biçimde dile getiriyor.

Hastalarının her biri Bollas'a, şizofreniye dair kitabı bilgilerinin yanında önemli deneyimler kazandırmış. Şizofreniyle ilgili hep bir bilgi noksanlığının var olacağını not eden yazar, bunu da öğretmenler, aileler ve danışmanlarla sürekli görüşerek kapatmaya uğraşır. Dahası, yirminci yüzyıl ortalarında başlayan eski yöntem ve tedavi tartışmalarına kendince katkıda bulunurken şizofreni bağlamında püriten zalimliğe yönelenleri kıyasıya eleştirmekten de geri durmuyor.

Kendi korkularının ayırına vardığı dönemde çalıştığı hastalar, zihnin gizemini teorik boyuttan pratiğe taşırken psikanaliz, Bollas'ın hayatının bir parçası hâline geliyor. Ardından tanıştığı diğer hastalar sayesinde şizofreninin psika-

nalistler için ne kadar zorlayıcı olduğunu kavrayıyor. Bu anlamda Güneş Patladığında, hem Bollas'ın kariyerinin hem de hastalarının hikâyesi.

Zihin sağlığı konusunda otorite olmanın imkânsızlığından bahsederken insanla çalışan bir hekimin daima öğrenci kalacağını düşünen Bollas "Hiçbir insan hayatı, herhangi bir klinik tedavi uzmanının ister depresyon, ister paranoya, ister şizofreni olsun bir 'rahatsızlığı' tam anlamıyla kavramasına yetecek kadar uzun değildir" diyor.

"GEREKTEĞİ KADAR" İLAÇ

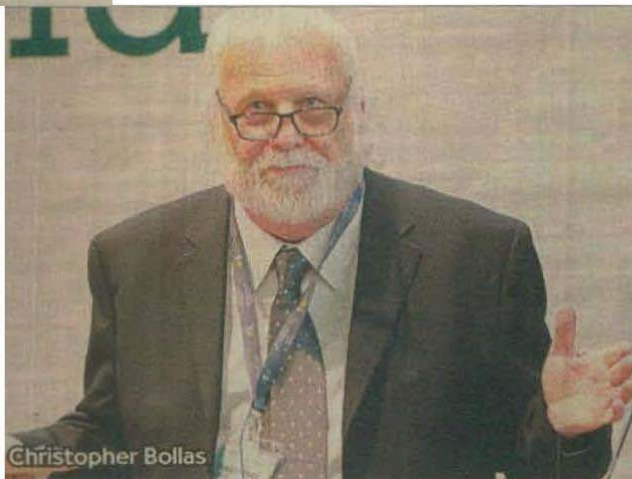
Klasik bir psikoloji ve psikanaliz kitabının ötesindeki çalışmada Bollas, şizofreninin nedenlerine dair kesin bir neden açıklama girişiminde bulunmaktan kaçındığı gibi bu yöndeki soruya verecek bir yanıtın da olmadığını söylüyor. Çocuksu içeriklerin kişiyi uzun süre rahatsız ettiğini hatırlatıp karmaşıklığa karşı zihnin savunma gücü

çökünce şizofreninin harekete geçtiğini görüyor: "Şizofreni, benliğin sıradanlığın tesellisi içine gömülü olma hâlinin bozulduğu noktadır; bilinç, hem düşünce sürecinin karmaşıklığı hem de bilinçsizlik işlevinin ham materyaliyle yüzleşir." Bollas, konuşan ama gerçekliği psikozlu açıdan gören bir çocuğu ve sesler duyan, içine kapanan, susan, paranoyaya kapılan hastasını örnek gösteriyor **Kitapta**.

Bollas, hastalarının hemen hepsine "gerektiği kadar" ilaç tedavisi uyguluyor çünkü kimyasallar insanların hayatını körelttiğini; "zombiliği andıran hâllerin, hastaların zihinsel farklılıklarından çok onlara uygulanan ilaç tedavisinin sonuçlarıyla ilgili olduğunu" düşünüyor. Sosyallikten soyutlanma durumuna karşı hastalarla diyalog kurmaktan yana olan yazar, kitabında söz konusu yöntemi nasıl hayata geçirdiğini anlatıyor.

Bollas, yoğun terapiyle bütünlediği sağaltıcı konuşmanın iyileştiriciliğini, klinik çalışmaları sırasında bir kez daha fark ediyor. Sıra dışı hayatların, sıradan konuşmayla daha dengeli bir hâle getirilebildiğini görüp insanlar arasında karşılaştırmalar yaparken yine öğreniyor: "Diğer tüm insanlardan farklı olan (daha büyük ve üretken radikal bakış açılarıyla bizim standartlarımıza herkesten daha çok meydan okuyan) bu kişilerin amacı, sıradanlığın getirdiği mutluluğun içinde kaybolmaktır."

Bollas, Güneş Patladığında'da şizofrenlerin insanın gizemini çözme yolunda hayli önemli bir yere sahip olduğunu söylüyor. Yazar, bu zorlu yolculukta sözün ve konuşmanın değerinden bahsederken ilaçla değiştirip kimyasını geri döndürülemez biçimde bozmaktansa söz yardımıyla zihndekileri anlamanın daha sağlıklı bir yöntem olduğunu savunuyor. ■

Christopher Bollas